GLR | PTA | VMBO | BB

GRAFISCH LYCEUM ROTTERDAM

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING | LEERJAAR 3 | SCHOOLJAAR 2026-2027

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING **3**

A. ALGEMEEN **4**

B. INRICHTING SCHOOLEXAMEN **5**

> B.1 Eindtermen 5

> B.2 Soorten toetsen 5

> B.3 Soorten vakken 5

> B.4 Beoordeling schoolexamen 5

C. TIJDPAD **6**

> C.1 Derde leerjaar 6

D. PTA PER VAK **7**

E. EXAMENSTOF SCHOOLEXAMEN **17**

INLEIDING

Het examen in het VMBO vindt plaats in het derde en vierde leerjaar. Jaarlijks wordt het programma voor toetsing en afsluiting (PTA) samengesteld en uitgereikt aan collega's, ouders/verzorgers en kandidaten.
Het PTA geeft informatie over het soort toetsen, de eindtermen die getoetst worden, de duur van het examen en de manier waarop er getoetst wordt. Per leerweg wordt er voor ieder vak een PTA vastgesteld; dit geldt voor iedere leerling die deze leerweg volgt.

Mochten er bij uitzondering gedurende het schooljaar toch nog wijzigingen of aanpassingen nodig zijn, worden deze door het bevoegd gezag gemeld aan inspectie en door de examensecretaris schriftelijk medegedeeld aan de ouders/verzorgers en leerlingen.

Diverse onderdelen van de examens worden in het derde leerjaar al afgesloten en beoordeeld. Daarom krijgen de leerlingen via de website www.glr.nl/documenten reeds in het derde leerjaar een overzicht van deze examenonderdelen.
In het vierde leerjaar wordt een nieuw exemplaar geplaatst met de onderdelen die in het vierde jaar worden afgesloten en, waar nodig, aanpassingen in regelgeving of in de programma's.

Het is belangrijk dat de kandidaten, maar ook de ouders/verzorgers en de programma's van toetsing en afsluiting goed doornemen. Wij verwachten dat deze uitgave voldoende informatie geeft.
Als er echter toch vragen zijn, kunt u terecht bij de examencommissie of bij de vakdocent.

Wij wensen alle kandidaten veel succes bij het behalen van hun diploma.

Namens het VMBO team en de examencommissie

Iona Punselie
Directeur afdeling vmbo

A. ALGEMEEN

Het eindexamen bestaat globaal uit twee delen: het schoolexamen en het centraal examen.
Het centraal examen is hetzelfde voor alle leerlingen van dezelfde leerweg. Het centraal examen wordt op een landelijk bepaald tijdstip afgenomen.

De school bepaalt zelf het aantal toetsen en opdrachten voor het schoolexamen op basis van wettelijk voorgeschreven eindtermen. Het schoolexamen wordt vastgelegd in het programma voor toetsing en afsluiting: het PTA.
In dit boekje staan per vak alle toetsen voor de leerlingen in het derde leerjaar, gemengde/theoretische leerweg voor het schooljaar 2026-2027.

Per vak staat beschreven:

- de inhoud van de toets
- de betreffende eindtermen
- de soort toets
- het moment van afname
- de tijdsduur per toets
- de weegfactor van de toets
- de herkansingsmogelijkheid

Informatie over de regels rond examinering, normering en diplomering staan in het examenreglement.

B. INRICHTING SCHOOLEXAMEN

B.1 Eindtermen

Door de overheid is per vak beschreven welke leerstof/vaardigheden een school moet onderwijzen: de eindtermen.
In de overzichten per vak staan per toets de eindtermen benoemd en in een bepaalde categorie ingedeeld.

Sommige eindtermen worden geëxamineerd in de centrale examens (deze staan in de kolom *Moet op CE*). Andere eindtermen moeten verplicht door de school getoetst worden binnen het schoolexamen (deze staan in de kolom *Moet op SE*). Als een school de keuze heeft eindtermen wel of niet in het schoolexamen op te nemen, staan de eindtermen in de kolom *Mag op SE*. Sommige eindtermen kunnen in meerdere kolommen staan.

B.2 Soorten toetsen

Lesstof wordt op verschillende manieren getoetst. In de tabel staat een overzicht met mogelijke soorten met afkortingen. Deze afkortingen worden in de PTA's per vak gebruikt.

Digitale toets (D)	Een toetsvorm die met behulp van de computer wordt afgenomen. De toetsduur is variabel.
Mondelinge toets (M)	Een toetsvorm die mondeling wordt afgenomen. De toetsduur is 2 - 20 minuten
Praktische opdracht (PO)	Alle vakken bieden praktische opdrachten aan. De kandidaten doen tenminste twee grotere praktische opdrachten van tenminste 10 uur. In de 10 uur zijn voorbereiding, uitvoering en presentatie inbegrepen. Deze zijn terug te vinden in de programma's van de afzonderlijke vakken. Praktische opdrachten zijn onderdeel van het schoolexamen en worden beoordeeld met een cijfer. Het gaat het om activiteiten die een kandidaat, alleen of in een groepje, zo zelfstandig mogelijk uitvoert. In het algemeen is bij de uitvoering praktisch handelen nodig. Zowel het proces als het product worden beoordeeld.
Praktische toets (P)	Een toetsvorm waarbij de leerling een opdracht moet maken. De vorm hiervan kan variëren. Te denken valt aan een verslag, werkstuk, tekening, ruimtelijk object, digitale productie, enzovoorts. De tijdsduur is afhankelijk van de grootte van de opdracht en het vak.
Schriftelijke toets (S)	Een toetsvorm die schriftelijk wordt afgenomen. De toetsduur is 45 - 120 minuten.

B.3 Soorten vakken

In dit PTA is er verschil gemaakt tussen AVO-vakken en het beroepsvak. Onder AVO-vakken vallen Nederlands, Engels, wiskunde, natuurkunde, en maatschappijleer.
Het profielvak Media, Vormgeving en ICT (MVI) en de keuzevakken vallen onder het beroepsvak.

B.4 Beoordeling schoolexamen

Alle vakken, met uitzondering van kunstvakken 1 (CKV) en lichamelijke opvoeding (LO) worden beoordeeld met een cijfer tussen 1 en 10. Cijfers met één cijfer achter de komma zijn mogelijk.
Voor vakken CKV, LO en Loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling (LOB) kan een beoordeling 'onvoldoende' (O), 'voldoende' (V) of 'goed' (G) zijn.

C. TIJDPAD

C.1 Derde leerjaar

Week 26	28 juni t/m 2 juli	Deadline inleveren alle opdrachten en onderdelen van maatschappijleer
Week 26	28 juni t/m 2 juli	Inleveren aanvragen herkansing Maatschappijleer
Week 27	5 t/m 9 juli	Herkansing Maatschappijleer
Week 27	Ma 5 juli	Deadline inleveren alle opdrachten en onderdelen van CKV en de keuzevakken
Week 28	Ma 12 juli	Cijfers alle vakken bekend

D. PTA PER VAK

Op de volgende pagina's is per vak beschreven wat een leerling voor ieder afzonderlijk vak moet doen.

Programma van toetsing en afsluiting
Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:Maatschappijleer

Inleiding

Schoolexamens

Handelingsdelen

Toetsen

B1 B	**Thema 1: Wat is maatschappijleer?**		
Moment:		Weegfactor:	2
Tijdsduur:	45 min	Leerstof:	Thema 1: Wat is maatschappijleer? 1.1-1.4
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Ja		

B1 B	**Thema 3: Cultuur en identiteit (Jongerenposter)**		
Moment:		Weegfactor:	2
Tijdsduur:	120 min	Leerstof:	Thema 3: Cultuur en identiteit. 3.1-3.4
Wijze van toetsing:	Werkstuk		
Type toets:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Ja		

GEM. B1 B	**Gemiddelde blok 1**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

B2 B	**Thema 4: Politiek**		
Moment:		Weegfactor:	2
Tijdsduur:	45 min	Leerstof:	Thema 4: Politiek. 4.1-4.5 + 5.1-5.3
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Ja		

B2 B	**Thema 7: Pluriforme samenleving**		
Moment:		Weegfactor:	2
Tijdsduur:	120 min	Leerstof:	Thema 7: Pluriforme samenleving. 7.1-7.5
Wijze van toetsing:	Werkstuk		
Type toets:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Ja		

GEM. B2 B	**Gemiddelde blok 2**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B2 B	**Gemiddelde tot en met blok 2**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

Programma van toetsing en afsluiting

Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:Maatschappijleer

B3 B **Thema 6: Nederland en de wereld + Thema 2: Media**

Moment:		Weegfactor:	2
Tijdsduur:	45 min	Leerstof:	Thema 6: Nederland en de wereld + Thema 2: Media. 6.1,6.4,6.5 + 2.1-2.4
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Ja		

B3 B **Stageverslag (Thema 8: Werk)**

Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Stageverslag (Thema 8: Werk) 8.1+8.2
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Ja		

GEM. B3 B **Gemiddelde blok 3**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B3 B **Gemiddelde tot en met blok 3**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

B4 B **Thema 5: Rechtsstaat / Criminaliteit**

Moment:		Weegfactor:	2
Tijdsduur:	45 min	Leerstof:	Thema 5: Rechtsstaat. 5.4-5.6
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Ja		

B4 B **Eindopdracht: Mini-journaal**

Moment:		Weegfactor:	3
Tijdsduur:	120 min	Leerstof:	Eindopdracht Mini-journaal maatschappelijk probleem
Wijze van toetsing:	Werkstuk		
Type toets:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Ja		

GEM. B4 B **Gemiddelde blok 4**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B4 B **Gemiddelde tot en met blok 4**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

Programma van toetsing en afsluiting

Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:Maatschappijleer

De herkansing van het eindcijfer van maatschappijleer is een schriftelijke toets over alle leerstof

Programma van toetsing en afsluiting
Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:CKV

Inleiding

Schoolexamens

Handelingsdelen

Toetsen

B1 B	**Activiteit: WHD**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Discipline: Erfgoed
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

B1 B	**Cultuur zelfportret**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Idenditeit: culturele voorkeuren in collage
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

B1 B	**Kunst-Biografie**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Identiteit: culturele voorkeuren
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

GEM. B1 B	**Gemiddelde blok 1**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

B2 B	**Spoken word (Nederlands)**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Discipline: Literatuur
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

B2 B	**Activiteit: Fotomuseum**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Discipline: Beeldend
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

GEM. B2 B	**Gemiddelde blok 2**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

Programma van toetsing en afsluiting

Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:CKV

GEM.tm B2 B **Gemiddelde tot en met blok 2**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

B3 B **Activiteit: IFFR**

Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Discipline: Nieuwe media
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

B3 B **Activiteit: Brassen**

Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Dicipline: Muziek
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

B3 B **Ontwerp 'Het nieuwe normaal' (Maatschappijleer)**

Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Mode & Design
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

GEM. B3 B **Gemiddelde blok 3**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B3 B **Gemiddelde tot en met blok 3**

Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

B4 B **Activiteit: Architectuur**

Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Dicipline: Architectuur
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

B4 B **LOB en Reflectie op CKV**

Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min	Leerstof:	Kunst & cultuur in het werkveld en terugblikken op het vak CKV en LOB
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

Programma van toetsing en afsluiting

Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:CKV

GEM. B4 B **Gemiddelde blok 4**

Moment: Weegfactor:
Tijdsduur: Leerstof:
Wijze van toetsing:
Type toets:
Herkansing: Nee

GEM.tm B4 B **Gemiddelde tot en met blok 4**

Moment: Weegfactor:
Tijdsduur: Leerstof:
Wijze van toetsing:
Type toets:
Herkansing: Nee

Programma van toetsing en afsluiting
Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:Sign

Inleiding

Schoolexamens

Handelingsdelen

Toetsen

B1 B	**SE1: Eindcijfer leerjaar 3**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	540 min	Leerstof:	Illustrator, Photoshop, Typografie, ontwerp uitwerken. pellen en opplakken op substraat
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

GEM. B1 B	**Gemiddelde blok 1**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B2 B	**Gemiddelde tot en met blok 2**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B3 B	**Gemiddelde tot en met blok 3**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B4 B	**Gemiddelde tot en met blok 4**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

Programma van toetsing en afsluiting
Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:Idee-ontwikkeling

Inleiding

Schoolexamens

Handelingsdelen

Toetsen

B1 B	**SE1: Eindcijfer leerjaar 3**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	540 min	Leerstof:	Onderzoek sfeer/vormtoepassing, Materiaal, typografie, Ontwerp stategie, Idee visualiseren
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

GEM. B1 B	**Gemiddelde blok 1**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B2 B	**Gemiddelde tot en met blok 2**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B3 B	**Gemiddelde tot en met blok 3**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B4 B	**Gemiddelde tot en met blok 4**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

Programma van toetsing en afsluiting
Studie:VMBO 3 BB Media, vormgeving en ict Vak:3D vormgeving en realisatie

Inleiding

Schoolexamens

Handelingsdelen

Toetsen

B1 B	**SE1: Eindcijfer leerjaar 3**		
Moment:		Weegfactor:	1
Tijdsduur:	540 min	Leerstof:	Oefeningen maken 3D product, 3D product realiseren, Presenteren & promoten 3D product
Wijze van toetsing:	Praktische toets		
Type toets:	Toets		
Herkansing:	Nee		

GEM. B1 B	**Gemiddelde blok 1**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B2 B	**Gemiddelde tot en met blok 2**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B3 B	**Gemiddelde tot en met blok 3**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

GEM.tm B4 B	**Gemiddelde tot en met blok 4**		
Moment:		Weegfactor:	
Tijdsduur:		Leerstof:	
Wijze van toetsing:			
Type toets:			
Herkansing:	Nee		

E. EXAMENSTOF SCHOOLEXAMEN

Vak: Maatschappijleer	
ML1/K/1	Oriëntatie op leren en werken
ML1/K/2	Basisvaardigheden
ML1/K/3	Leervaardigheden in het vak maatschappijleer
ML1/K/4	Cultuur en socialisatie
ML1/K/5	Sociale verschillen
ML1/K/6	Macht en zeggenschap
ML1/K/7	Beeldvorming en stereotypering

Vak: Kunstvakken (incl. CKV)	
KV/K/1	Oriëntatie op leren en werken
KV/K/2	Basisvaardigheden
KV/K/3	Culturele en kunstzinnige vorming en verdieping
KV/K/4	Reflectie en kunstdossier

Vak: Sign (keuzevak MVI)	
K/MVI/11.1	Een ontwerp maken, uitwerken in een vector-georiënteerd opmaakprogramma, uitsnijden, pellen en op een substraat plakken
K/MVI/11.2	Een ontwerp maken, uitwerken in een pixel-georiënteerde applicatie en op een substraat aanbrengen

Vak: Idee-ontwikkeling (keuzevak MVI)	
K/MVI/2.1	Een probleemanalyse maken
K/MVI/2.2	Ontwerpstrategieën toepassen
K/MVI/2.3	Onderzoek doen
K/MVI/2.4	Een ontwerp visualiseren

Vak: 3D-vormgeving en –realisatie (keuzevak MVI)	
K/MVI/1.1	Een concept/plan ontwikkelen van een 3D product naar de wensen van een opdrachtgever
K/MVI/1.2	Een 3D product realiseren
K/MVI/1.3	Presenteren en promoten van een 3D product